УДК 35.073.53 – 043.5:[342.25:32.019.5]
DOI https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.1.3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ КОМУНІКАЦІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Вольська О. М. *– доктор наук з державного управління, професор,*
професор кафедри економіки та морського права
Херсонської державної морської академії
ORCID: 0000-0001-5047-4579

В статті наведено напрями удосконалення взаємодії громадянського суспільства з органами місцевої влади за допомогою застосування інформаційних систем, які активно впроваджуються у сучасних територіальних громадах. Зроблено акцент на застосуванні веб-порталі «Дія. Цифрова громада». Зазначений інформаційний ресурс містить план дій щодо цифрових перетворень, нормативно-правовий супровід, який може знадобиться для результативного вродження інформатизації. Представники громад реєструються на платформі та діляться своїми успішним цифровим досвідом. Розділ «Базові інструменти» містить дієві складові ефективного механізму комунікації між органами місцевої влади так громадськістю. А само: електронні петиції, консультації з громадськістю, відкритий бюджет, відкрите місто тощо. Також в статті приділено увага застосуванню Індексу цифрової трансформації громад України. Методика розрахунку Індексу полягає у з'ясуванні рівня застосування інформаційних технологій в громаді та включає: визначення переліку чинників, які впливають на рівень застосування інформаційних технологій в громаді; допомогу в прийнятті рішень органами місцевої влади щодо реалізації проектів цифровізації громади; підсумкове значення Індексу цифрової трансформації громад буде складовою інвестиційної привабливості громади. Результат Індекс цифрової трансформації громад може застосовуватись у декількох напрямках функціонування територіальної громади, а само: для населення громади Індекс може стати одним зі складових визначення показників рівня та якості життя; для представників бізнесу Індекс може стати показником визначення ефективності при інвестування своїх коштів в підприємства розташовані на території громади; для інвесторів Індекс може стати показником ефективності залучення капітальних інвестиці до об'єктів будівництва та виробничої інфраструктури; для органів державної влади Індекс може стати показником для моніторингу ефективності використання місцевою владою державних ресурсів для соціально-економічного розвитку територіальної громади; для голів громад та органів місцевого самоврядування Індекс може стати показником, за яким можна оцінити рівень розвитку цифровізації при прийнятті рішень місцевого значення; для громадських організацій Індекс може стати показником за яким можна оцінити результативність роботи місцевих органів влади.

Ключові слова: *інформаційні системи, механізм комунікації, місцева влада, громадськість, громадянське суспільство, демократична трансформація.*

Volska O. M. Improving the public communication mechanism with local government bodies with the help of information systems

The article describes directions for improving the interaction of civil society with local authorities through the use of information systems that are actively implemented in modern territorial communities. Emphasis is placed on the application of the web portal "Action. Digital community". The specified information resource contains an action plan regarding digital transformations, regulatory and legal support, which may be needed for the effective birth of informatization. Community representatives register on the platform and share their successful digital experiences. The section "Basic tools" contains effective components of effective interaction between local authorities and the public. And the same: electronic petitions, public consultations, open budget, open city, etc. The article also pays attention to the application of the Digital Transformation Index of Ukrainian communities. The method of calculating the Index consists in finding out the level of use of information technologies in the community and includes: determining the list of factors that affect the level of use of information technologies in the community; assistance in decision-making by local authorities regarding the implementation of community digitization projects; the final value of the Index of digital

transformation of communities will be a component of the community's investment attractiveness. Result The Index of digital transformation of communities can be applied in several directions of the functioning of the territorial community, namely: for the population of the community, the Index can become one of the components of determining indicators of the level and quality of life; for business representatives, the Index can be an indicator of efficiency when investing their funds in enterprises located on the territory of the community; for investors, the Index can be an indicator of the effectiveness of attracting investment funds to construction objects and production infrastructure; for state authorities, the Index can become an indicator for monitoring the effectiveness of local authorities' use of state resources for the socio-economic development of the territorial community; for heads of communities and local self-government bodies, the Index can become an indicator, the dynamics of which can be used to monitor the level of development of digitalization when making local decisions; for public organizations, the Index can become an indicator, the dynamics of which can be used to monitor the effectiveness of the work of local authorities.

Key words: *information systems, mechanism of communications, local government, public, civil society, democratic transformation.*

Постановка проблеми. Рухомою силою демократичних перетворень територіальній громади є ефективний механізм комунікації органів місцевої влади та громадськості, який впливає на покращення якості та підвищення рівня життя населення відповідної території. Механізм комунікації полягає у прийнятті відповідних рішень на місцевому рівні, реалізація яких допоможе досягненню цілей місцевого розвиту.

Результатом впровадження реформи місцевого самоврядування є поширення повноважень органів місцевої влади та підвищення відповідальності за прийняття відповідних рішень місцевого розвитку. До сфери діяльності органів місцевої влади стали відноситься рішення щодо стратегічного, тактичного та оперативного планування розвитку фінансових, трудових, природних ресурсів територіальної громади. Одними з основних інструментів прийняття відповідних рішень є використання сучасних інформаційних систем, застосування яких суттєво підвищить ефективність та результативність органів місцевої влади. Інформаційні технології допоможуть поліпшити інформаційне забезпечення взаємодії органів місцевої влади та громадськості через провадження систем електронного врядування, що допоможіть залучити громаду до процесу прийняття рішень на місцевому рівні. Саме технології застосування інформаційних технологій в роботу органів місцевої влади буде присвячено дане дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Застосуванню інформаційних технологій у діяльності органів публічної влади приділяли увагу такі науковці: М. Ажажа, М. Бойко, О. Булуй, В. Булуй, В. Воронкова, М. Коротких, К. Краус, Н. Краус, М. Плотніков, Г. Поченчук, В. Ягупчук та ін.[1-3]

Хотілось би відмітити добутки практиків процесу децентралізації, який було розпочато у 2014 році, так Р.Матвейчук запропонував рекомендації щодо застосування інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування. Рекомендації торкаються електронного документообігу, електронних послуг, автоматизації центрів надання адміністративних послуг, підготовки персоналу та ін [4].

Мета статті. Визначити шляхи удосконалення взаємодії органів місцевої влади з громадськістю за допомогою застосування сучасних інформаційних систем.

Виклад основного матеріалу. Залучання громадськості до процесу прийняття рішень на місцевому рівні є запорукою зміцнення принципів демократії. Регулярність цього процесу підвищує рівень громадської свідомості, що покращує ступень довіри до місцевої влади. Члени громадянського суспільства підвищать рівень своєї активності та відчують свою відповідальність за якість та рівень життя

громади. Ці перетворення можливі за наявністю сучасних інформаційних технологій, застосування яких змінює механізм комунікації влади та громадськості.

На сьогодні в нашій державі активно використаються такі ефективні інформаційні сервіси: «Портал відкритих даних», «Дія. Цифрова громада», інформаційні сервіси для підприємців та ін.

Варто зазначити, що відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України з 2023 року затверджено Положення про веб-портал «Дія. Цифрова громада» згідно якого органам місцевого самоврядування рекомендовано розмістити на веб-порталі «Дія. Цифрова громада» інформацію про планування та здійснення заходів, спрямованих на цифровий розвиток, цифрову трансформацію і цифровізацію територіальної громади [5].

Зазначений інформаційний ресурс містить план дій щодо цифрових перетворень, нормативно-правовий супровід, якій може знадобиться для результативного вродження інформатизації. Представники громад реєструються на платформі та діляться своїми успішним цифровим досвідом.

Розділ «Базові інструменти» містить дієві складові ефективної взаємодії між органами місцевої влади так громадськістю. А само: електронні петиції, консультації з громадськістю, відкритий бюджет, відкрите місто тощо.

Також до сучасних інформаційних технологій, які можуть використовувати органи місцевої влади варто віднести програмний комплекс, розроблений Міністерством соціальної політики України «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». Це клієнт-серверний WEB-додаток, який розроблено для взаємодії органів місцевої влади з громадою з метою вирішення соціальних питань [6].

Для вирішення проблем соціального характеру Міністерством соціальної політики було створено Єдина інформаційна система соціальної сфери, яка активно впроваджується та всій території України. Зазначена інформаційна система вирішує проблеми надання грошової соціальної допомоги особам, які її потребують [7]. Головною складовою такої системи є Єдиний соціальний реєстр, який містить інформацію про отримувача соціальної послуги та реєстр інституцій соціальній сфери [8].

Варто зазначити, що для удосконалення процесу надання адміністративних послуг за допомогою інформаційних технологій територіальні громади долучились до проєкту PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні». Проєкт приділяє увагу підтримці громад у процесі створення та модернізації центрів надання адміністративних послуг з метою ефективної взаємодії органів влади та громадськості [9].

Отже, використання сучасних інформаційних технологій в управлінської діяльності органів місцевої влади підвищує дієвість громадянського суспільства та буде сприяти розвитку територіальній громади. Оцінити рівень застосування інформаційних технологій можна за допомогою методики вимірювання Індексу цифрової трансформації громад України [10].

Методика полягає у з'ясуванні рівня застосування інформаційних технологій в громаді та включає:

визначення переліку чинників, які впливають на рівень застосування інформаційних технологій в громаді;

допомогу у прийнятті рішень органами місцевої влади щодо реалізації проектів цифровізації громади;

підсумкове значення Індексу цифрової трансформації громад буде складовою інвестиційної привабливості громади.

Основною метою Індексу є визначення рівня застосування інформаційних технологій в громаді при прийнятті управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку громаді такі як: електронне врядування, електронна демократія та електронна комерція.

Структурними елементами Індексу є

визначення рівню цифровізації економіки в територіальній громаді;

розвиток цифрових навичок населення територіальній громади;

наявність та розвиток цифрової інфраструктури, до якої віднесено обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості інформаційних технологій;

цифровізація публічних послуг, рівень доступності населення громади отримання публічних послуг через Інтернет;

цифрова трансформація органів місцевого самоврядування, яка полягає у використанні органами місцевого самоврядування інструментів електронного врядування та електронної демократії.

Результат Індекс цифрової трансформації громад може застосовуватись у декількох напрямках функціонування територіальної громади, а само:

для населення громади Індекс може стати одним зі складових визначення показників рівня та якості життя;

для представників бізнесу Індекс може стати показником визначення ефективності при інвестування своїх коштів в підприємства розташовані на території громади;

для інвесторів Індекс може стати показником ефективності залучення капітальних інвестицій до об'єктів будівництва та виробничої інфраструктури;

для органів державної влади Індекс може стати показником для моніторингу ефективності використання місцевою владою державних ресурсів для соціально-економічного розвитку територіальної громади;

для голів громад та органів місцевого самоврядування Індекс може стати показником за динамікою якого можна слідкувати за рівнем розвитку цифровізації при прийнятті рішень місцевого значення;

для громадських організацій Індекс може стати показником за динамікою якого можна слідкувати за ефективність роботи місцевих органів влади.

Отже впровадження зазначеного Індексу вже має певні підсумки за 2023 рік. Так згідно [11] значення Індексу по областям України наведемо у таблиці 1

Отже за показниками Індексу високий рівень цифровізації демонструють громади, які розташовані на території Дніпропетровської, Львівської та Полтавської областей.

Застосування Індексу цифрової трансформації громад дозволить покращити механізм комунікації між органів місцевої влади та громадськості у питаннях сталого соціально-економічного розвитку територіальних громад України, що буде сприяти покращенню якості життя та підвищення рівня життя населення відповідної території.

Висновки. Ми пришлі до висновку, що за останні десятиріччя цифровізація стала символом для нашої держави. За останні роки не зважаючи на складні умови воєнного стану взаємодія громадянського суспільства з органами вади постійно удосконалюється завдяки застосуванню сучасних інформаційний технологій, які посилюють демократичні процеси та перетворення у сучасному Українському громадянському суспільстві. Попри воєний стан демократичні процеси не зупинились, а лише нарощуються, що дозволяє отримувати громадянам інформаційну допомогу у найскладніших ситуаціях. На кожен виклик сучасності держава надає обґрунтовану цифрову відповідь, що дозволяє підвищувати дієвість та активність громадянського сусідства, яка приведе нашу державу до перемоги над агресором.

Таблиця 1

Значення Індексу цифрової трансформації громад України за 2023 р. [11]

№	Область	Значення індексу
1.	Вінницька	0,777
2.	Волинська	0,831
3.	Дніпропетровська	0,908
4.	Донецька	0,359
5.	Житомирська	0,560
6.	Закарпатська	0,732
7.	Запорізька	0,289
8.	Івано-Франківська	0,685
9.	Київська	0,684
10.	Кіровоградська	0,531
11.	Луганська (дані до 24.02.2022)	0,404
12.	Львівська	0,891
13.	Миколаївська	0,441
14.	Одеська	0,785
15.	Полтавська	0,833
16.	Рівненська	0,727
17.	Сумська	0,178
18.	Тернопільська	0,827
19.	Харківська	0,787
20.	Херсонська	0,316
21.	Хмельницька	0,620
22.	Черкаська	0,672
23.	Чернівецька	0,546
24.	Чернігівська	0,553
25.	АР Крим	0

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. О.Булуй, М.Плотніков, В.Ягупчук Інноваційні-інформаційні технології управління соціально-економічним розвитком територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 3. 2021. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/33.pdf DOI: 10.32702/2307-2156-2021.3.31

2. М.Ажажа, В.Воронкова, М.Бойко Планування діяльності територіальної громади в умовах цифровізації: міжнародний досвід. *Humanities Studies*. Випуск 17 (94). 2023. С.181-189

3. К.М. Краус, Н.М. Краус, Г.М. Поченчук Цифрова інфраструктура в умовах віртуалізації та нової якості управління економічними відносинами. *Ефективна економіка*. № 9. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9279

4. Р.Матвейчук Загальні рекомендації щодо застосування інформаційних технологій у діяльності органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад та створених ними центрів надання адміністративних послуг URL: http://cnap.in.ua/wp-content/uploads/2017/08/11pdf

5. Деякі питання функціонування веб-порталу "Дія. Цифрова громада" Постанови Кабінету Міністрів України від 02 червня 2023 р. № 556 URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-funktsionuvannia-veb-portalu-diia-tsy-a556

6. Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» URL: https://socgromada.ioc.gov.ua/#advantages
7. Єдина інформаційна система соціальної сфери активно впроваджується по всій Україні URL: https://www.kmu.gov.ua/news/yedyna-informatsiina-systema-sotsialnoi-sfery-aktyvno-vprovadzhuietsia-po-vsii-ukraini
8. Інформація щодо запровадженням нових електронних сервісів для громадян URL: https://dszn-zoda.gov.ua/
9. Індекс цифрової трансформації громад України URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2023/7/
10. Індекс цифрової трансформації громад України: підсумки 2023 року URL: ttps://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/reports/Індекс-цифрової-трансформації-регіонів-України-2023.pdf
11. Проєкт Prosto «Підтримка доступності послуг в Україні», 2021-2023 URL: https://decentralization.ua/donors/prosto

REFERENCES:

1. O.Buluj, M.Plotnikov, V.Yahupchuk Innovatsijni-informatsijni tekhnolohii upravlinnia sotsial'no-ekonomichnym rozvytkom terytorial'nykh hromad.[Innovative information technologies for managing the socio-economic development of territorial communities.] *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 3. 2021. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/33.pdf DOI: 10.32702/2307-2156-2021.3.31 [in Ukrainian]
2. M.Azhazha, V.Voronkova, M.Bojko Planuvannia diial'nosti terytorial'noi hromady v umovakh tsyfrovizatsii: mizhnarodnyj dosvid. [Planning the activities of the territorial community in the conditions of digitalization: international experience] Humanities Studies. Vypusk 17 (94). 2023. S.181-189 [in Ukrainian]
3. K.M. Kraus, N.M. Kraus, H.M. Pochenchuk Tsyfrova infrastruktura v umovakh virtualizatsii ta novoi iakosti upravlinnia ekonomichnymy vidnosynamy.[Digital infrastructure in conditions of virtualization and new quality of management of economic relations] Efektyvna ekonomika. № 9. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9279 [in Ukrainian]
4. R.Matvejchuk Zahal'ni rekomendatsii schodo zastosuvannia informatsijnykh tekhnolohij u diial'nosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ob'iednanykh terytorial'nykh hromad ta stvorenykh nymy tsentriv nadannia administratyvnykh posluh [General recommendations on the use of information technologies in the activities of local self-government bodies of united territorial communities and administrative service provision centers created by them] URL: http://cnap.in.ua/wp-content/uploads/2017/08/11pdf [in Ukrainian]
5. Deiaki pytannia funktsionuvannia veb-portalu “Diia. Tsyfrova hromada” Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02 chervnia 2023 r. № 556 [Some issues of functioning of the web portal "Action. Digital community" Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 2, 2023 No. 556] URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-funktsionuvannia-veb-portalu-diia-tsy-a556 [in Ukrainian]
6. Prohramnyj kompleks «Intehrovana informatsijna systema «Sotsial'na hromada» [Program complex "Integrated information system "Social community"] URL: https://socgromada.ioc.gov.ua/#advantages [in Ukrainian]
7. Yedyna informatsijna systema sotsial'noi sfery aktyvno vprovadzhuiet'sia po vsij Ukraini [The unified information system of the social sphere is being actively implemented throughout Ukraine] URL: https://www.kmu.gov.ua/news/yedyna-informatsiina-systema-sotsialnoi-sfery-aktyvno-vprovadzhuietsia-po-vsii-ukraini [in Ukrainian]
8. Informatsiia schodo zaprovadzhenniam novykh elektronnykh servisiv dlia hromadian [Information on the introduction of new electronic services for citizens] URL: https://dszn-zoda.gov.ua/ [in Ukrainian]

9. Indeks tsyfrovoi transformatsii hromad Ukrainy [Index of digital transformation of Ukrainian communities] URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2023/7/ [in Ukrainian]

10. Indeks tsyfrovoi transformatsii hromad Ukrainy: pidsumky 2023 roku [Index of digital transformation of Ukrainian communities: results of 2023] URL: ttps://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/reports/Indeks-tsyfrovoi-transformatsii-rehioniv-Ukrainy-2023.pdf [in Ukrainian]

11. Proiekt Prosto «Pidtrymka dostupnosti posluh v Ukraini», 2021-2023[Prosto project "Supporting the availability of services in Ukraine", 2021-2023] URL: https://decentralization.ua/donors/prosto [in Ukrainian]